

Hooglandse Nieuwe

informatieblad voor alle geïnteresseerden rondom
de Hooglandse Vieringen van de Ekklesia Leiden

achttiende jaargang, nr. 1
maart 2022

Nieuwbegin

Rapenburg 100
2311 GA Leiden
071-5134 558

info@ekklesialeden.nl
www.ekklesialeden.nl
www.rapenburg100.nl

Hooglandse Nieuwe is het (digitale) blad voor alle geïnteresseerden rondom de Hooglandse Vieringen van de Ekklesia Leiden. Het verschijnt viermaal per jaar (maart, juni, september, december).

Redactie Arie de Kluijver, Jasper Radder, Wim Schouten, Jan Slotboom, Myranda Wilbrink, Paulien van Yperen

Opmaak Myranda Wilbrink

Drukwerk Sylvia van Hoven

Downloaden

www.ekklesialeden.nl/hooglandse-nieuwe-online

Postabonnement: € 20 per jaar

Nieuwe abonnees opgeven bij het secretariaat:
info@ekklesialeden.nl en betalen door overschrijving op
NL66 INGB 0004 8198 29 o.v.v. postabonnement HN 2022

Kopij voor het nummer van 19 juni 2022 met het thema
'troost' uiterlijk op zondag 5 juni 2022 insturen naar:
hn@ekklesialeden.nl

PASTORES

Christiane van den Berg-Seiffert
participantenpastor, 071-512 5137
christianevandenber@ekklesialeden.nl
Rob van Waarde, studentenpastor (PKN)
06-4193 5997, rob@rapenburg100.nl
Claudia Sarti, lifecoach, claudia@rapenburg100.nl

VERENIGING Ekklesia Leiden

Zie: www.ekklesialeden.nl

Dagelijks bestuur:

- vacant, voorzitter@ekklesialeden.nl
- Sytske Visscher,
secretaris@ekklesialeden.nl
- Chris Gerritsen,
penningmeester@ekklesialeden.nl

REKENINGNUMMERS

Vereeniging Ekklesia Leiden: NL66 INGB 0004 8198 29
- voor alle vrijwillige bijdragen
- voor lidmaatschap: € 25 (studenten € 12,50) per jaar
Stichting rk Vrienden van het Leidse Studenten Pastoraat: NL52 INGB 0000 6152 28
Stichting Diaconaal Fonds Hulpverlening LSE:
NL42 INGB 0003 3133 66 voor alle
diaconale giften

Deze rechtspersonen zijn erkend
door de fiscus.

Uw giften zijn aftrekbaar.

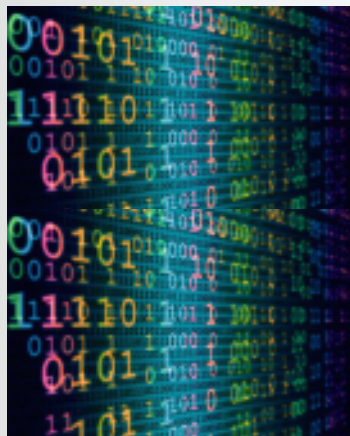

In dit nummer over nieuw begin:

- 3 Redactioneel
Wim Schouten
- 4 Het vadergambiet
Joop Maat
- 5 Een nieuw begin voor mij?
René Fraters
- 6 De NBV21: vertrouwd en als nieuw
Matthijs de Jong
- 9 Met nieuwe ogen
Monique van der Gaag
- 10 Nieuw begin op school
Wilmienneke Koppe
Gebed -
Desmond Tutu
- 11 Een nieuw begin... in het oosten van ons land
Rob en Annete van den Boom-Melman
- 12 Op zoek naar de verbinding
René Fraters
- 13 'Bekleed je met de nieuwe mens' [Alles komt goed]
Franck Ploum

en verder...

- 15 Genade [gedicht]
Lineke van der Weij
Leden van de kunstcommissie stellen zich voor
- 16 Lied om vrede
Franck Ploum
vervolg leden van de kunstcommissie
- 17 Nieuw thema HN - Troost
Feddema actueel - apart of toch liever samen
Hans Feddema

Bij de voorplaat

Vanaf dit nummer is de Hooglandse Nieuwe digitaal verkrijgbaar; u kunt zich het misschien niet voorstellen, maar alles wat in dit nummer te zien is, zijn in de basis uiteindelijk

slechts enen en nullen

In geprinte versie alleen in postabonnementsvorm, meld u aan via
info@ekklesialeden.nl; 20 euro per kalenderjaar, zie colofon

Redactioneel

Een nieuw begin

Wim Schouten

Dit is het eerste nummer van de Hooglandse Nieuwe dat in principe alleen digitaal beschikbaar is. Niet alleen de verschijningsvorm, maar ook de formule is gewijzigd. De focus komt meer te liggen op thematische artikelen en minder op nieuws uit de Ekklesiagemeenschap. Dat laatste kan veel beter en actueler via nieuwsbrieven verspreid worden. De HN kunnen we dan reserveren voor overwegingen rond een bepaald thema van en/of voor mensen uit onze Ekklesia.

We maken dus een nieuw begin, aangepast aan de nieuwe technologische en maatschappelijke omgeving. “Een nieuw begin” is daarmee een logisch thema voor dit nummer. Dat is het ook, omdat we aan het eind lijken te zijn gekomen van de coronaperiode; een periode waarin alles wat we gewoon vonden wegviel of anders moest. Een periode waarin onze gemeenschap digitaal werd. Een periode waarin sociale structuren zwaar onder druk kwamen te staan. Een periode waarin mensen elkaar kwijtraakten door, in onbekend vaarwater verkerend, soms besloten een tegengestelde koers te varen. Ook aan onze gemeenschap gingen die verdeeldheid en dat verdriet niet voorbij. Wij zijn ook maar een huis vol mensen. Het is nu aan ons, om met elkaar een nieuw begin te maken. Daarbij kunnen de wijze woorden van René Fraters in dit nummer ons op gang helpen. Laat verschillen van inzicht en verschillen in maatschappelijke keuzes ons niet afhouden van het inzicht dat we ondanks alle verschillen en geschillen ten diepste met elkaar verbonden zijn. Je verbonden voelen met wie overal hetzelfde als

jij over denkt en met wie bij elke splitting dezelfde afslag neemt is geen kunst. Een gemeenschap vormen met een kruiwagen vol kikkers die steeds alle kanten uitspringen; dat is het bijzondere van een Ekklesia.

Rob en Annette van den Boom-Melman zijn twee kikkers die wel heel ver van de Ekklesiakruiwagen zijn weggesprongen. Zij hebben de Leidse Kletskoppen vervangen door Deventer Koek. Ze maken een nieuw begin in een dorpje bij Deventer. Terwijl ze op zoek zijn naar hoe ze in hun nieuwe woonplaats verbinding kunnen maken, blijven ze betrokken bij onze Ekklesia. Een nieuw begin maken betekent inspeken op nieuwe omstandigheden, op nieuwe mogelijkheden, op nieuwe behoeften. Dat deden ook de makers van de Nieuwe Bijbel Vertaling waar Matthijs de Jong over schrijft. Zo blijven oude verhalen betekenisvol voor nieuwe mensen.

Zoals de Bijbelvertalers op zoek moesten naar woorden van nu om wijsheden van toen toegankelijk te maken, zo moet Monique van der Gaag steeds weer een nieuw begin maken om het te kunnen zeggen met de bloemen van het seizoen. En bij Franck Ploum kunnen we lezen hoe Jezus bij de bruiloft van Kana met een nieuwe invulling van de kruiken van de oude traditie een nieuw begin weet aan te kondigen. Steeds weer opnieuw beginnen, aangepast aan de omstandigheden en aan de persoonlijkheid van de leerlingen. Dat is, zoals Wilmienekoppe ons laat lezen, het inspirerende, belangrijke maar ook zware werk van een leraar die daarmee kennis en levenslessen overdraagt op nieuwe generaties. Net zoals Joop

Maat dankzij het grootouderschap binnen een oude familietraditie een nieuw begin kan maken door zijn kleinzoon te leren schaken.

Een nieuw begin..... De mogelijkheid daartoe gunnen we momenteel meer dan wie of waar ook aan de mensen in Oekraïne. Laten we, ook wanneer de oorlog voorbij is en de Oekraïners achterblijven op de rokende puinhopen van de opgevlamde waanzin van vroeger tijden, met alles wat we kunnen geven, kunnen betekenen, voor hen klaarstaan. Laat ook daar snel een nieuw begin mogelijk zijn. En laten wij door wat daar gebeurt inzien hoe mierzig het is om onze eendracht door klein gekissebis te laten verzwakken.

Het vadersgambiet

Joop Maat

Net als miljoenen anderen heb ik mij na het zien van de Netflix-serie 'The Queen's Gambit' opnieuw tot het schaakspel gewend. Een nieuw begin zogezegd. Ergens in ons huis vond ik het schaakbord, de stukken en de schaakklok die van mijn vader zijn geweest. Hij was een hartschtelijk schaker. Er ging geen donderdagavond voorbij of hij was op de speellocatie van de Schaakvereniging Voorschoten te vinden. Nimmer heeft hij het gebracht tot kampioen van de club, want zo'n briljante schaker was hij ook weer niet, maar hij deed het spelletje wel heel erg graag.

Logisch dus, dat hij zijn zoons al op jonge leeftijd in contact bracht met zijn favoriete bordspel. Ik vraag me wel eens af, of hij ook geprobeerd heeft mijn enige zus de regels van het schaakspel bij te brengen. In ieder geval is hij daar snel mee gestopt, want ik herinner mij haar niet achter een schaakbord. Het was immers heel lang voordat 'The Queen's Gambit' een hit werd.

Zonen had mijn vader genoeg. Er kwamen er uiteindelijk zes, die vroeg of laat allemaal achter het schaakbord terechtkwamen. Niet allemaal hadden ze er evenveel plezier in. Ik wél en dat resulteerde in het jeugdkampioenschap van Voorschoten op mijn elfde jaar. Kort daarna trad ik toe tot de Voorschotense schaakvereniging. Daar kon ik mijn krachten meten met oudere en sterkere spelers. In mijn jeugd speelden we thuis op regenachtige zondagmiddagen complete competities op twee of drie borden, het gezelschap zo nodig aangevuld met meeschakende vriendjes. Of we speelden simultaan tegen mijn vader.

Erg lang heeft mijn lidmaatschap van de vereniging niet geduurd. Toen ik voor studie naar Utrecht verhuisde stopte ik

ermee, waarschijnlijk al eerder. Ik had inmiddels andere interesses en bezigheden. Als ik in het weekend thuis was en mijn vader op zondagmiddag aandrong op een potje schaak, deed ik er zonder enthousiasme aan mee en verloor dan ook vrijwel altijd. Enkele jaren daarvoor was mijn enthousiasme voor het schaken al getemperd doordat ik stelselmatig verloor van mijn schoolvriend Erik Bongers, die ik nota bene zelf de eerste beginselen van het schaken had bijgebracht. Het verschil tussen ons beiden was, dat Erik wel studeerde op allerlei openingen en varianten, en ik niet. Daardoor groeide een steeds bredere kloof tussen onze prestaties op de 64 velden.

Mijn naam zal bij de Schaakvereniging Voorschoten snel vergeten zijn. Hoe anders verging het de naam van mijn vader. Op grond van zijn zeer langjarige lidmaatschap en in het algemeen zijn inzet voor het bevorderen van de schaaksport (hij gaf na zijn pensionering lange tijd schaaklessen op een lagere school) werd hij benoemd tot erelid van de vereniging. Alsof dat nog niet genoeg was, wordt er binnen de vereniging sinds 2014 gestreden om de

Bas Maat Bokaal, één van de eervolle prijzen die bij de schaakclub te winnen zijn.

Ik ben opnieuw aan het schaken. Geheel in de traditie van mijn vader heb ik het spel jaren geleden aan mijn zoon Marien uitgelegd en sinds kort, als een nieuw begin, aan mijn kleinzoon Jean Paul. Op de basisschool schaakte Marien zeer verdienstelijk, hij speelde op het eerste bord van het schoolteam van dezelfde school als waar Jean Paul nu op zit. Mijn kleinzoon is vijf jaar (bijna 6 volgens hemzelf) en vraagt iedere keer als hij bij ons is of ik met hem wil schaken. Om hem al te grote teleurstellingen in het spel te besparen, laat ik hem over het algemeen winnen. Maar soms zet ik hem na korte tijd genadeloos mat, want anders krijgt zo'n jong een verkeerd idee. Marien is er ook weer mee bezig, nu via Chess.com. Toen wij onlangs een potje speelden, zat Jean Paul bovenop de tafel het partijtje te volgen, naast het bord, de stukken en de klok van mijn vader.

Een nieuw begin voor mij?

Mijn god, ik verveel me dood. Elke dag loop ik door dit prachtige gebied, het paradijs. Met ontelbare bomen, planten en dieren. Ik had een fascinerende opdracht, ik mocht alles een naam geven. Dat heeft me jaren beziggehouden, maar nu ben ik klaar. En ja, de verveling is verpletterend. Ik ga steeds meer hardop in mezelf praten. Soms schreeuw ik of barst in huilen uit. God staat erbij en kijkt bezorgd. Strijkt met zijn handen door zijn enorme baard. "Jongen, toch, wat is er aan de hand? Ik heb je een complete wereld gegeven en jij vervalt in de allereerste geregistreerde depressie?"

Dat maakt geen goede indruk op het nageslacht. Hoe houd ik dat later uit de boeken? Hij zucht en vraagt: "Kun je onder woorden brengen waar je last van hebt? Ook voor mij is dit de eerste keer dat ik dit bewust meemaak. We zitten samen op een lastige learning curve." Hij

zucht nog eens. Ja, scheppen, dat was fun, maar nu het lastig wordt overvalt God een piekergedachte: "Wat als dit eigenlijk slecht uitpakt?" Hij beseft dat hij er nu aan vast zit. Ik stamel opeens: "God, ik voel me zo eenzaam." Maar daar wil de Heer helemaal niet aan. "Hoezo, eenzaam?? Al die dieren om mee te spelen, ik heb ze allemaal aan jouw voeten neergelegd. En ik ben er toch ook? Eenzaam, the bloody nerve... Vind je jezelf niet een beetje ondankbaar na alles wat ik voor je heb gedaan?" Gods stem schiet een beetje uit, hij is echt gekwetst zie ik nu. Ook dat nog... Maar ik blijf volhardend

naar nieuwe woorden zoeken. "Ik wil zo graag een maatje, iemand die bij me past. Die bijvoorbeeld terugpraat. Ik wil nog een mens!" God valt helemaal stil. Wat, nog één? Bloody hell. God voelt opeens dat zijn ademhaling hoog gaat zitten. Nog zo'n lastpak erbij. Daar heeft hij helemaal geen goed gevoel over. Het lijkt wel of de schepping hem als droog zand door de handen loopt. Begint hij de controle te verliezen? Dan spreekt hij zichzelf toe: Raap jezelf bij elkaar, verdorie, je bent geen dom wezen of zo, Jij bent GOD, gedraag je dan ook zo! Ondertussen zit ik weer te huilen. Die

gint te worden van al deze problemen die zich opstapelen. Maar goed, nu aan de slag. Hij brengt Adam in een diepe slaap en verwijdt een rib. En dan gaat hij aan de slag. Even voelt hij de neiging in zich opkomen om een heel lelijke partner voor Adam te maken maar hij kan die impuls onderdrukken. En na dagen is het werk klaar.

Dan roept hij Adam, die komt meteen aanrennen. Helemaal buiten adem. Als Eva hem ziet dan gooit ze haar koperbruine haar met een wulps gebaar achterover. En knippert bekoorlijk met haar lange wimpers. Ja, ik heb echt mijn

best gedaan. Maar nu zie ik iets wat ik niet verwacht had. Adam gaat helemaal uit de verbinding. Hij heeft alleen maar oog voor haar. En dan ben ik opeens de eenzame hier. Dit is een verschrikkelijk gevoel. Ik voel een enorme verlatenheid. En als ik om me heen kijk zie ik dat al-

le wezens een partner hebben. Allemaal behalve ik. Ik ben de Een zonder Tweede. En een tot dusver onbekend gevoel van jaloezie komt op. Dus, dit moment voor Adam betekent ook een nieuw begin voor mij. Namelijk de schokkende realisatie dat ik voor altijd alleen zal zijn. Voor altijd.

verwoord door René Fraters

God daar heb ik ook niks aan, het is net een afwezige vader. Ik lig op de grond in foetushouding. Dan beseft de Heer: het kan zo niet langer. Ik moet nu echt iets doen voor dit kwetsbare wezen. Maar ja, al mijn magische kracht heb ik al besteed aan het levend maken van die klomp klei, dat gaat me geen tweede keer lukken. Wat nu? Dan krijg ik een gouden ingeving, laat ik een stukje van Adam pakken er daar iets omheen boetsen.... Geen klei maar werkend vanuit levend materiaal. Dat lijkt me een veelbelovend idee. Maar ja, als ik een stuk van hem wil lossnijden dat gaat hij gillen. God voelt dat hij sacherijnig be-

De NBV21: vertrouwd en als nieuw

Matthijs de Jong

In oktober 2021 verscheen de NBV21, de vernieuwde versie van de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV). Leg je de nieuwe NBV21 naast de vertrouwde NBV, dan zie je ruim 12.000 verschillen. Soms betreft het details, soms ingrijpende veranderingen. Tussen 2017 en 2020 zijn we met een tienkoppig vertaalteam door de hele tekst gegaan en hebben we waar mogelijk de vertaling verbeterd. Het doel was om de NBV nauwkeuriger te maken, zonder in te leveren op leesbaarheid.

Eigentijdse taal

De NBV, die in 2004 verscheen, is een sprekende vertaling in eigentijdse taal. Uniek aan deze vertaling is dat de stijl van ieder bijbelboek meeklinkt in de vertaling. Ieder boek heeft ook in de vertaling zijn eigen kleur, zijn eigen geluid. Daardoor krijg je als lezer meer gevoel bij de diversiteit aan bijbelboeken. Zo lezen de psalmen in de NBV als poëtische teksten, klinken Paulus' brieven retorisch, en voel je de spanning in de verhalen. Dit aspect van de NBV hebben we zorgvuldig gekoesterd bij ons verbeterwerk. Wat dit betreft wás de vertaling al geslaagd. Wat konden wij daar nog aan toevoegen?

Reacties

Als je kijkt naar alle reacties die er sinds 2004 op de NBV gekomen zijn – en dat zijn er duizenden – springen een paar dingen eruit: Zou deze mooie, leesbare vertaling niet nog kunnen winnen aan nauwkeurigheid en consistentie? Zouden terugkerende sleutelwoorden in de tekst niet vaker zichtbaar kunnen

blijven in de vertaling? Is de vertaling soms niet al te sturend en te veel ingevuld? En gaan sommige vertaalkeuzes niet expres tegen de stroom in? Deze reacties kwamen niet uit één bepaalde hoek, maar waren afkomstig van lezers – zowel gewone lezers als geleerde experts – van alle kerken en van daarbuiten. Al in 2004 had het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap het plan opgevat om op termijn iets te doen met alle reacties op de vertaling. Ze zouden meegewogen worden bij het werk aan een verbeterde versie. Dat is nu gebeurd. Na een aantal jaar van verzamelen en selecteren van de reacties, begon in 2017 het project van de revisie van de NBV.

Bijsturing

De NBV21 is daarmee de eerste Nederlandse bijbelvertaling waarbij 'het grote publiek' input heeft geleverd. Er liep, uiteraard, geen rechte lijn van lezerssuggesties naar vertaalveranderingen: de vertaalgroep zat er altijd tussen. Om de uitgangspunten van de vertaling te bewaken en ook om te checken of de ingestuurde suggestie ook daadwerkelijk een verbetering is. Vers voor vers werd de vertaling getoetst en waar nodig verbeterd. In sommige bijbelboeken bleef het bij kleinigheden (bijvoorbeeld in het boek Psalmen), in andere boeken veranderde er meer (bijvoorbeeld in Romeinen en Galaten). Alle grote discussiepunten die er lagen hebben we nauwkeurig uitgezocht. Bovendien hebben we de vertaling over de hele linie verbeterd ten aanzien van een paar terugkerende

punten: motiefwoorden in de tekst zijn waar mogelijk zichtbaar gemaakt, onnodige sturing is uit de vertaling weggehaald, en vertaalkeuzes zijn gebaseerd op breed wetenschappelijk draagvlak.

Inhoudelijke kwesties

Een tekst waar veel over te doen was, is Exodus 20:5: 'Voor de schuld van de ouders laat ik de kinderen boeten'. Een bekende tekst, deel van de tien woorden uit Exodus 20, en daardoor des te opvallender. Schokkend, meenden veel lezers: dat God kinderen laat boeten voor de schuld van hun ouders. Dat kan er toch niet staan?

Hier spelen verschillende dingen. Het eerste is, hoe wij over God denken en spreken. Dat is voor de kerk van groot belang, maar het is niet altijd precies hetzelfde als in de tijd van de Bijbel. Bijbelvertalers moeten zich laten leiden door de brontekst, door wat er staat, niet door wat lezers van vandaag graag willen horen. Ze mogen nooit de vertaling aanpassen aan de wensen van nu.

Maar er speelt in deze kwestie ook nog iets anders mee: het betreft óók een inhoudelijke vertaalkwestie. De uitleggers zijn namelijk verdeeld over de precieze betekenis van het werkwoord in deze zin. Eén ding is heel duidelijk: de wandaden van de ouders hebben grote gevolgen voor de volgende generaties. Maar het hier gebruikte Hebreeuwse werkwoord, *paqad*, biedt de ruimte om dat op verschillende manieren te benoemen. Met 'laten boeten' kiest de NBV de meest verstrekkende optie (dan is de straf een gegeven). De NBV21

formuleert het ruimer, met ‘ter verantwoording roepen’ (dan is de straf iets dat dreigt, maar niet onontkoombaar is). Dat geeft de tekst een andere kleur.

In de NBV21 luidt deze passage nu: “Als ouders Mij haten en zondigen, roep Ik hun kinderen daarvoor ter verantwoording, tot in het derde en vierde geslacht; v 6 maar als ze Mij liefhebben en doen wat Ik gebied, bewijs Ik mijn trouw tot in het duizendste geslacht.”

Duizenden details

Naast grote kwesties waren er duizenden kleine kwesties. Ook daarvan een voorbeeld. In het verhaal van Lucas 2 lees je in de NBV dat de pasgeboren Jezus ‘in een doek’ werd gewikkeld. Tegelijkertijd spreekt, in een vergelijkbare tekst, Ezechiël 16:4 over een baby die ‘in doeken’ gewikkeld

wordt. En in een derde parallel staat ‘in windsels’ (Wijsheid 7:3). De NBV heeft drie verschillende formuleringen voor exact hetzelfde verschijnsel van inbakeren, terwijl de brontekst in deze gevallen geen aanleiding voor variatie biedt. De NBV21 kiest drie keer voor dezelfde formulering, ‘in doeken gewikkeld’.

Onnodige variatie in de vertaling werkt storend. Lezers gaan zich afvragen: waarom hier zus en daar zo? Het doet bovendien afbreuk aan de nauwkeurigheid van de vertaling. De optelsom van duizenden van dit soort kleine verbeteringen is een meer evenwichtige, meer solide vertaling. De NBV21 is een hechter bouwwerk geworden.

Motiefwoorden

Ook de zichtbaarheid van ‘sleutelwoorden’ in de vertaling kon

beter. Het gaat dan om terugkerende termen in de brontekst die betekenisvolle verbanden leggen in een tekst. Zo spreekt Paulus in 1 Korintiërs 14, een exposé over de gang van zaken in de christelijke samenkomst, zeven keer van ‘opbouwen’ (oikodomeō). Alles in de samenkomst moet dienen tot opbouw van de gemeente. Dit loopt als een rode draag\d door zijn betoog. Dat wil je ook in de vertaling herkenbaar houden. De NBV wisselde echter af, tussen ‘opbouwen’ en ‘baat hebben bij’, omdat dat voor het Nederlands handiger werkte. Typisch voor ons revisiewerk was de poging om nog even door te puzzelen, op zoek naar een formulering die én goed Nederlands biedt én het motiefwoord ‘opbouwen’ intact laat.

[tekst gaat verder op pagina 8]

1 Korintiërs 14:4-5

NBV

Iemand die in klanktaal spreekt is daar alleen zelf bij gebaat; iemand die profeteert doet dat **ten bate van** de gemeente. Ik zou willen dat u allen in klanktaal kon spreken, maar ik wil nog liever dat u profeteert. Iemand die profeteert is nuttiger dan iemand die in klanktaal spreekt, tenzij hij uitlegt wat hij zegt, zodat de gemeente er baat bij heeft.

NBV21

Wat iemand in klanktaal zegt is alleen opbouwend voor hemzelf; de woorden van iemand die profeteert, zijn **opbouwend** voor de gemeente. Ik zou willen dat u allen in klanktaal kon spreken, maar ik wil nog liever dat u profeteert. Iemand die profeteert is nuttiger dan iemand die in klanktaal spreekt, tenzij hij uitlegt wat hij zegt, zodat het opbouwend is voor de gemeente.

Nog enkele voorbeelden

Een ander voorbeeld treffen we in het boek Ruth, waar Ruth en Boaz in het Hebreeuws met hetzelfde woord worden aangeduid: chajil, sterk, moedig. In de NBV zag je dat niet terug. Boaz heette ‘een belangrijk man’ (2:1) en Ruth ‘een bijzondere vrouw’ (3:11). In de NBV21 staat nu in beide teksten: ‘moedig’.

Waar we, tot slot, ook goed op hebben gelet is of de vertaling de tekst niet onnodig ver invult. Vertalen vraagt altijd om interpretatie, maar soms wordt het er net iets te veel ingewreven in de vertaling. Een veelgenoemd voorbeeld is Genesis 1:2, ‘De aarde was nog woest en doods’. Dat ‘nog’ is niet fout, maar het is ook niet nodig. Het betrof een invulling die lezers massaal in de weg bleek te zitten.

Levende bron

Zo hebben we de vertaling versterkt en verrijkt, bladzij voor bladzij. De NBV21 wil een nauwkeurige vertaling zijn, die de lezer dicht bij de bron brengt, en tegelijk een sprekende tekst, die leest als een levende bron. We hopen dat ook deze vertaling voor veel lezers een bron van inspiratie zal mogen zijn.

Meer lezen?

- Info en vertaalvoorbeelden op www.NBV21.nl
- Lees ons vertaalboek: NBV21: de vertaalmethode toegelicht, door Matthijs de Jong en Cor Hoogerwerf, Haarlem 2021
- Lees over de revisie van de NBV in het tijdschrift Met Andere Woorden, gratis te raadplegen op www.bijbelgenootschap.n/MAW

Matthijs de Jong is werkzaam bij het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap als hoofd Vertalen en Exegese en was projectleider van de NBV21.

Matteüs 9:1-8: zoek de verschillen

NBV 2004

1 Hij stapte weer in de boot en stak over, terug naar zijn eigen stad. 2 Daar probeerden een paar mensen een verlamde bij hem te brengen die op een draagbed lag. Bij het zien van hun geloof zei Jezus tegen de verlamde: ‘Wees gerust, uw zonden worden u vergeven.’ 3 Daarop zeiden enkele schriftgeleerden bij zichzelf: Wat een godslasterlijke taal! 4 Jezus doorzag hun gedachten en zei: ‘Waarom hebt u zulke boosaardige gedachten? (...)’

8 Bij het zien hiervan werden de mensen van ontzag vervuld en ze loofden God, om de macht die hij aan mensen heeft verleend.

NBV21

Hij stapte weer in de boot en stak over, terug naar zijn eigen stad. 2 Daar brachten een paar mensen een verlamde bij Hem op een draagbed. Toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tegen de verlamde: ‘Houd moed, mijn kind, uw zonden zijn u vergeven.’ 3 Daarop zeiden enkele schriftgeleerden bij zichzelf: Die man slaat godslasterlijke taal uit! 4 Jezus doorzag hun gedachten en zei: ‘Waarom hebt u zulke boosaardige gedachten? (...)’

8 Toen de mensen dit zagen, werden ze van ontzag vervuld en ze loofden God, om de macht die Hij aan mensen verleent.

Met nieuwe ogen

Monique van der Gaag

“Er zijn slechts twee manieren om je leven te leven: de één alsof niets een wonder is, de ander alsof alles een wonder is.”^[1] Bij iedere liturgische schikking begin ik opnieuw met het creatieve proces. Met andere ogen kijken: dat doe ik voortdurend. Bij de schikking van het labyrint op de spiegel^[2] heel letterlijk. En zo vond ik troost in het feit dat er steeds een nieuw perspectief te zien is bij het omslaan van een hoek: ook daar bloeien rozen. Ik plaatste ze zélf onder het motto: “Mozes heeft de weg gewezen. Niemand weet hoe jij moet leven! Vriendschap tegen duizend vrezen!”^[3] Ja, iemand, die mijn hand vasthoudt bij grote vrees. Dat helpt! Vriendschap is een mirakel. En God, die mij draagt...

Bloemenzeilboot

Op dinsdagmiddag mailde ik de voorganger om te laten weten dat ik bloemen had gekocht. Dat doe ik nooit. Ik houd me stil totdat de liturgische schikking klaar is. Bij het thema ‘Nabij de grens, nabij de dood’ ging alles anders. Toen ik de liturgie las, dacht ik vertwijfeld: “Met dit onderwerp kan ik niets!” Toch op pad voor bloemen. De schikking maken voelde als een meditatie. Het schrijven van de floriografie als een gebed. Toen ik naar mijn Bloemenzeilboot^[4] keek, stroomden de tranen uit mijn ogen. Het beeld van het schip zeilde voorbij mijn horizon en werd ergens anders liefdevol welkom geheten. “Maar wij missen hier diegene zo die wegvaart!”, hilde mijn hart. Voor die ander was er een nieuw begin...

Blij Narcis

Of ik een blij, gele Narcis was, appte een vriendin vrolijk, toen ze mijn foto zag van zonnige Tête-à-Tête narcisjes^[5]

in een schikking over het dogma zonde. Liever niet, appte ik terug, want de Narcis praat alleen maar over zichzelf zonder naar de ander te luisteren. Dat is zonde én jammer. Die ander heeft ook een verhaal. Het verhaal van de verloren zoon. Weer een onderwerp dat me hard raakte. Wrakhout, distels en rode rozen hand in hand dansend op een krans^[6] weerspiegelen mijn gemoed. Was ik graag een distel geweest? Ben ik misschien een blauwe roos^[7]? Jazeker, net als ieder ander die ook uniek én bijzonder is. We zijn allemaal Katjes en soms zijn we als de Koningsvaren^[8]. Als de eenling die met een nieuw idee komt. Of de eenling die rouwt in een wereld die feest viert. Of degene die het laatst licht in een volle collegezaal... “U bent de enige die mijn grap snapt”, zegt de hoogleraar dan. Of degene die niet licht.

Blauwe en Witte Druifjes

De kleuren van Maria zijn blauw en wit. Blauw duidt op het hemelse, het goddelijke en wit op de onschuld. Twee keer ging ik terug naar mijn favoriete bloemenzaak. De eerste keer om Blauwe Druifjes. En daarna voor de Witte. Deze bloem symboliseert nederigheid. De bloemist knipte wat takjes kronkelwilg voor mij af. Ik zag al blaadjes. Wat een prachtig symbool voor nieuw leven bij het dogma over de maagd Maria.^[9] Engel Gabriël zei immers: “Bij God is niets onmogelijk!” en zo is het zeker als ik naar de lente kijk die zich nu weer openbaart. Zoveel levenskracht.

[1] Albert Einstein.

[2] schikking De Blauwe Roos en het eigen levenspad.

[3] Lied: ‘Boek jij bent geleefd’ (t. H. Oosterhuis, m. A. Oomen)

[4] schikking Serie Nabij de grens, nabij de dood: Bloemenzeilboot.

[5] schikking Serie Dogma’s, thema zonde en Narcis in verbinding.

[6] schikking Geen Rozenfeest (voor mij)?

[7] schikking De Blauwe Roos en het eigen levenspad.

[8] schikking Koningsvaren tussen Katjes.

[9] schikking Blauwe en Witte Maria-Druifjes.

liturgische schikkingen: Zie <https://www.ekklesia.leiden.nl/liturgische-schikkingen/>

Nieuw begin op school

Wilmienke Koppe

Nieuw begin op school: dagelijks, elke les opnieuw beginnen....

Brainstorm over dit thema: Elke keer weer opnieuw beginnen met een schooljaar, met nieuwe klassen.

De natuur begint opnieuw: elk voorjaar weer voorjaarsbloemen. Elke les weer opnieuw beginnen, omdat er in een puberleven of een puberbrein zoveel dingen gebeuren tussen de lessen, de schooldagen door.

Opnieuw beginnen, wanneer 2 van de 30 leerlingen even een time-out nodig hadden in een les, omdat zij druk waren door stormachtig weer of door dingen die zij meenamen van thuis.

Elke keer weer een tweede of derde kans geven: met aandacht met elkaar blijven praten, communiceren.

Aan het begin van een les: even bijpraten, even een lees oefening geven om tot rust te komen in deze stormachtige, turbulente tijden, waar we elke dag met

nieuwe regels, dingen moeten dealen.

Voorlichting over alcohol, drugs, Metoo, black lives matter, gameverslavingen, geschiedenis, social media, sport.

Hoe doe je dat? Elke keer weer opnieuw beginnen? Met muziek, een liedje, favoriete, herkenbare thema's. Rust, regelmaat: Geen stress, doe je best.

Ook kerkelijke feesten markeren een nieuw begin: Kerst, Pasen, Pinksteren, gekoppeld aan vakanties.

Na elke vakantie opnieuw beginnen... Waar waren we gebleven.... Wat is belangrijk voor jou....? Elke dag, een nieuw begin, maar ook een stap verder: met humor, met vrolijkheid, optimisme, met aandacht en zorg voor de mensen om je heen: zo ervaar ik de sfeer in mijn klassen op school....

G E B E D

Heer maak my 'n werktuig van
uw vrede

Laat my liefde saai,

Waar haat is en

Geloof waar twijfel is,

Hoop waar verslagenheid en
vreugde

Waar droefheid is

O goddelijke meester

Skenl my die gawe

dat ek eerder sal troos

as om troos te seek:

Want deur te gee ontvang ons,

deur te vergewe word

ons vergewe en deur te sterwe

word ons gebore tot

die ewige lewe

**anti-apartheidsstrijder
aartsbisschop Desmond Tutu**

(overgenomen uit tijdschrift

VERWACHTING jrg 66)

Een nieuw begin...

... in het oosten van ons land

Rob & Annette van den Boom-Melman

Ook wij hebben heel concreet ‘een nieuw begin’ gemaakt. Hieronder onze impressies.

Vooraf kort iets over de achtergrond, voor lezers die ons minder, of helemaal niet kennen. Wij hebben veertien jaar in de Leidse binnenstad gewoond, aan de Oude Rijn. We woonden dus om de hoek van de Hooglandse kerk, voor ons Ekklesianen een erg luxe situatie. Maar het Leidse stadscentrum werd de afgelopen jaren steeds drukker, met meer toeristen, meer evenementen en een sterkere druk van horeca en middenstand. We besloten uit te wijken naar een andere woonplek, met meer rust, minder verkeer en meer groen. We hebben een huis gevonden in Schalkhaar, een dorp aan de rand van Deventer. We wonen daar sedert eind september 2021. Het huis staat aan een rustige laan met majestueuze grote eiken. Aan het eind van de straat begint het prachtige coulissen-landschap van Salland.

De hele logistiek van een verhuizing is één ding, maar om vervolgens een ‘nieuwe begin’ te maken is óók een behoorlijke uitdaging. We moeten als het ware ‘inburgeren’, op deze nieuwe plek wortel schieten, mensen leren kennen, een nieuw sociaal netwerk opbouwen. Ons idee is dat je het beste kunt inburgeren door je open te stellen voor wat er lokaal gaande is, beter nog, door méé te doen met het lokale sociale leven.

Uiteraard hebben we eerst kennism gemaakt met onze directe burens in de straat. Vervolgens hebben we ons aangesloten bij een sportclubje (“powerwalk”) voor stevige wandelingen, pilatus, e.d. We zijn op schilder- en grafiekles gegaan, en werden lid van een ecologische

werkgroep. En ja, daar leer je snel mensen kennen.

Het valt ons op dat de sfeer hier behoorlijk relaxed is. Mensen nemen de tijd om met elkaar te kletsen, verhalen uit te wisselen. Het zijn in het algemeen hondenliefhebbers. Een van de eerste vragen van onze nieuwe buurman was of we een hond hebben. Tja, nou nee..... daarin gaan we toch niet meedoen.

Ook het gemeentebestuur is erg mensgericht: we kregen een uitnodiging als nieuwkomers om met de burgemeester te lunchen. Dat is overigens vanwege de corona nog even uitgesteld.

Opvallend ook dat er erg veel ‘duurzaamheidsacties’ zijn. In het stadhuis van Deventer zit een ‘duurzaamheidscentrum’ met allerlei vormen van ondersteuning voor de burger. We hebben ons aangesloten bij een samenwerkingsverband van boeren, de ‘Coöperatie’, en bestellen daar eens per week een pakket van lokale biologische producten. Zo hebben we ons goeddeels kunnen loskoppelen van de supermarkt. In de buurt is een biologische oogsttuin, erg vergelijkbaar met BijMei, waar we lid van hopen te worden.

Schalkhaar heeft notabene ook een groot AZC, maar daar hebben we nog geen contact mee gehad. Het lijkt een aparte wereld te zijn met weinig integratie in het Schalkhaarse dorpsleven.

Uiteraard zijn we op zoek gegaan naar een soort ‘ekklesia’ maar die is er duidelijk niet. Oecumenische vieringen zijn er wel af en toe, maar tot dusverre hadden die niet die kwaliteit die wij zo

van de Ekklesia gewend zijn. We zijn nu van plan om ons te oriënteren bij de remonstrantse geloofsgemeenschap. Daarnaast ligt abdij Sion op 20 minuten fietsen. Enkele jaren geleden werd de abdij verlaten door de trappisten. Een groep mensen heeft de abdij gekocht en wil een nieuwe spirituele gemeenschap ‘Nieuw Sion’ vormen. Ook dat volgen we met grote belangstelling. En dan is er nog een derde aanknopingspunt. Bij ons één straat verder staat een klassieke gotische RK kerk. Ook hier hanteert het bisdom het saneringsmes: de kerk moet op termijn sluiten en de gelovigen worden geconcentreerd in de Broederenkerk, in het hart van de stad. Misschien dat de sluiting van de lokale kerk tot lokale acties of nieuwe initiatieven zal leiden. In afwachting van lokale mogelijkheden is het erg fijn om via de streaming de Ekklesiaanse vieringen te kunnen volgen. We missen onze dierbare Ekklesiacontacten.

Conclusie: het ‘nieuwe begin’ is gemaakt. Het betekent voor ons handen uit de mouwen, actief zoeken naar aanknopingspunten, uitzoeken wat er speelt, interessante en lieve mensen ontmoeten.

Hartelijke groet aan jullie allen!

Op zoek naar de verbinding

René Fraters

“Wie mij ziet, ziet de Vader.”

Laatst had ik een droom. Ik zag een man met een korte baard die zich tijdens een discussie nogal agressief opstelde. Ik ging met hem praten, omdat ik me afvroeg waarom hij zich zo gedroeg. Maar mijn open vragen maakten hem alleen nog maar kwader. Toen schrok ik wakker, voelde een enorme pijn gloeien in mijn darmen en organen. En ik wist: dit is de pijn van afscheiden zijn. En deze pijn is niet alleen van deze man, maar die kennen we allemaal. Het is de condition humaine. Ik en de anderen. Ik en de wereld. Soms zo alleen.

Maar het kan ook anders. Een verhaal van een vriend maakt dat duidelijk. Hij had een angst om alleen te wonen en stelde dat dus ook voortdurend uit. Tot er een situatie ontstond dat hij wel moest. En hij had de moed om dwars door deze grote angst heen te gaan. En het ging goed. Toen liep hij op zekere dag op de parkeerplaats voor de Aldi. Hij mijmerde over het feit dat deze angst was overwonnen. Er kwam een gedachte op: “Wat zou er met mij gebeuren als ik alle angsten zou loslaten.” Toen ontplofte het licht van miljarden zonnen in zijn hoofd. Alles veranderde in een zee van onvoorstelbaar mooie en liefdevolle stralendheid. En hij wist: dit ben ik, hier ben ik mijn hele leven naar op zoek geweest. Toen ik dit verhaal hoorde riep dat nogal een reeks aan verschillende reacties op: “Dat wil ik ook!” “Dit is voor mij niet weggelegd.” “Ik schaam mij voor de heftige jaloezie die dit verhaal bij mij oproept.” Velen van ons zullen zich hierin kunnen herkennen. Het is zo begrijpelijk. Niets menselijks is ons vreemd.

In 1965 werd mijn jongere zus geboren, ze kwam verrassend snel ter wereld wat voor mijn moeder nogal een verwarrende ervaring was. Toen ze het kleine hummeltje in haar armen gelegd kreeg,

besnuffelde ze het als een dier. Alsof dit nodig was om te beseffen dat ze echt (geboren) was. De mensheid heeft zich duizenden jaren afgezet tegen de dieren. Wij waren de kroon op de schepping, maar we zijn gewoon een speciale soort mensapen. Toen mijn moeder dit kindje besnuffelde, zag je hoezeer de aard van haar verre voorouders, de zoogdieren, in haar voortleefde. Door de schok van de te snelle geboorte viel ze terug in een miljoenen jaren oud ritueel. Enkel door de geur zal ik de mijnen herkennen. En zo kwam ze tot rust. Een ontroerend verhaal. Maar ook met een diepere laag voor wie die wil/kan zien.

Een goede vriend van mij was een paar jaar geleden in Ethiopië. Hij had een reeks aan mooie ontmoetingen met mensen daar. Een daarvan raakte hem. Een man vroeg hem naar de reden waarom veel mensen denken dat witte mensen beter zijn. Deze vriend reageerde hierop met het antwoord dat dit idee niet klopt. Want zo zei hij: “De oudste mensachtigen kwamen uit Afrika. En ze waren zwart.” “Is dat echt waar?” “Ja”: antwoordde hij. Wat een pijn zit er verborgen in deze vraag! En alleen maar omdat we ons hebben blind gestaard op futiele uiterlijke kenmerken. Bekijk de mens 1 millimeter onder de huid en je zult geen enkel verschil ontdekken. Dat zeggen de doktoren en alle anatomen. Van binnen zijn we allemaal gelijk.

Het is 1916, de wereld is gek geworden. Miljoenen mannen liggen gewapend tegenover elkaar in de loopgraven. Elke dag worden deze twintigers doorboord met kogels en granaatscherven die vaak gruwelijke wonden veroorzaken. Een van hen is de Franse aalmoezenier Pierre Teilhard de Chardin. Een jezuïet. Op zekere dag wordt hij het slachtoffer van een gigantisch bombardement. Hij denkt het niet te overleven. Doodsangst. Zijn lichaam wordt overdekt met stinkende modder vanwege de vele lijken die door de granaatexplosies uiteen gerukt worden. En dan gebeurt het, hij zal

het later omschrijven als een ontmoeting met het Absolute. Hij heeft een ervaring dat alles, alle materie door God gewild en geschapen is. Zelfs de afschuwelijke smurrie die hem overdekt. En zo ontdekt hij een fundamentele eenheid die aan alles ten grondslag ligt. Aan dit zal hij zijn hele leven wijden.

Maar wat rukt ons mensen nog meer uiteen? Wel, we hebben het gezien tijdens deze coronapandemie. Er is nog een dodelijke epidemie, maar dan die van ideeën. De angst voor een elite die ons te na staat. Die ons manipuleert. Ik ken een man die ik vaak in de bibliotheek ontmoet. Hij is erg aardig. Maar op zekere dag zag ik een symbool op zijn bovenhand getatoeëerd. De wolfsangel van de NSB, de fascistische organisatie in Nederland voor en tijdens de tweede wereldoorlog. Nou daar sloeg ik nogal op aan. Maar hij zei op een gegeven moment: ik ben ooit te ver gegaan en ik ben veranderd. Toch blijft hij gevoelig voor rechtse concepten. Soms hebben we een aanvaring. Zeker als hij het over Joden heeft (“die beheersen de media”). Maar op een gegeven moment dacht ik aan een beroemd gezegde: “hate the sin, but not the sinner.” En nu ben ik aan het oefenen. Om hem niet af te wijzen, ondanks zijn soms abjecte ideeën. Want ik zie: hij is geen slecht mens. En zo benader ik hem dan ook. En dat doet wat met hem, en met mij. Maar het is ook verwarrend, want mijn geest wil duidelijkheid: wijs hem af! Breek zijn concepten af. Veroordeel hem! Lekker eenvoudig. Gaat dat werken? Nee dus. Nog meer afwijzing, nog meer afgescheidenheid. En die pijn drijft ons verder uiteen. Laat ik dan maar luisteren naar het zachte fluisteren van mijn hart. Dat vergeet nooit wat wij gemeen hebben, wat ik en de rest gemeen hebben. Ik en de ander. Ik en de dieren en alle levende wezens. Ja, zelfs ik en de hele natuur. Allelujah.

‘Bekleed je met de nieuwe mens’

Thema: Alles komt goed

Franck Ploum

Alles komt goed. Dat is de titel die Mattijs van Bergen meegaf aan de creatie die op de liturgie van de Zomerviering in 2021 van Ekklesia Breda stond en hier te zien is op pagina 14, een vrouw, rijkelijk omhuld beschermd in lagen smetteloos wit. Haar kan niets gebeuren. Ze staat dan ook stevig. Haar benen en voeten zijn verankerd, of beter gezegd: ze is geworteld. Waarin? De kunstenaar laat de stof het antwoord geven:ivoorkleurig kant- een bruidsjurk. Zel is geworteld in een belofte. Een belofte die gedaan gaat worden, of eerder die gedaan is en die haar fier rechtop laat staan. Nu zijn bruiloftsbeloften in onze tijd natuurlijk niet de beste garantie. En wellicht is het beeld ook eerder een herinnering, dan realiteit. Want de titel ‘alles komt goed’ lijkt meer op een geruststelling in moeilijke tijden dan te duiden op een reeds bestaande situatie. Alles komt goed. Is dat zo? Of is het een hoop, een verlangen? Alles komt goed, ja we snakken naar nieuwe tijding weg uit de coronacrisis. Het heeft lang genoeg geduurd, te lang voor velen. En ‘alles komt goed’ geeft dan een mooi perspectief. Maar is dat ook de reële ervaring? Het heeft ook iets van sussen en zoethouden, stil maar, het komt goed. En we kunnen niet ontkennen dat er momenten in je leven zijn dat het heerlijk en geruststellend is als iemand dat tegen je zegt. Het heeft dan iets van een omarmende en beschermende laag smetteloos wit waarin je gehuld wordt. En waarin je kunt weggelopen. Maar dat maakt nog niet dat alles goed komt, hooguit – en niet onbelangrijk – dat je er weer even tegen

kunt, bemoedigd en gesterkt de realiteit tegemoet kunt treden. Alles komt goed is dan wellicht niet zo zeer een realistisch perspectief, maar wel de kracht die je krijgt wanneer je weet dat je er niet alleen voor staat, wat er ook gebeurt. In heel veel situaties komt immers lang niet alles goed. Misschien is ‘alles komt goed’ dan in veel gevallen ook eerder bemoediging om het vol te houden, door te blijven gaan, dan reëel toekomstperspectief. Dat gerealiseerd kan worden.

In de voorbereiding op de serie zomerdiensten van Ekklesia Breda in 2021 kwam bij deze creatie van Mattijs van Bergen en bij de bijbehorende titel al snel het verhaal uit het Johannesevangelie in beeld. Een verhaal waarin sprake is van een bruiloft, een huwelijk dat al in lege kruiken en smakeloze drankjes dreigt te stranden op de dag dat het begon. Maar gelukkig is daar die goede Jezus, onze wonderboy, die het tij weet te keren en ja hoor ‘alles komt goed’ ze leefden nog lang en gelukkig. Als het zo werkt dan weet ik nog wel wat plekken waar hij mag verschijnen. In Afghanistan, waar hij het tij mag keren en tegen al die mensen die ons jaren van dienst waren en die we daar aan hun lot over hebben gelaten mag hij zeggen ‘alles komt goed’. Of aan de onderhandelingstafel in Den Haag, waar kleurloze en perspectiefloze gesprekken worden gevoerd, maar waar niemand zich met niemand wil verbinden en mensen vooral bezig zijn om de goede wijn voor zichzelf te bewaren. Laten we eerlijk zijn, zo is dit verhaal

van de bruiloft te Kana natuurlijk wel veel gelezen en uitgelegd. Het eerste wonderverhaal waarin Jezus zijn kunst en kunde toont en daarmee aan het begin van de wedstrijd meteen de goddelijke overwinning claimt. Maar kijk je naar de details van het verhaal dan ontdek je dat het verhaal heel ergens anders over gaat: de derde dag, kruiken water, een bruiloft, de rol van de vrouw in het verhaal. Bij al die zaken moet een belletje gaan rinkelen, of op z’n minst nieuwsgierigheid opborrelen naar waarom dit er allemaal staat.

De evangelist Johannes opent met zijn bekende rijmtekst op het scheppingsverhaal: ‘In den beginne’. En dan op de derde dag is er sprake van een bruiloft. Dat is op z’n minst vreemd, want tel je de dagen vanaf het begin van het evangelie dan zou je toch minstens op dag vijf of zo uit moeten komen. Zou Johannes niet kunnen tellen? Of is het zo dat zelfs aan het einde van de eerste eeuw, begin tweede eeuw, wanneer dit verhaal geschreven wordt, die hele Jezusbeweging nog steeds wortelt in de Joodse bijbel, de Tenach? Want gebeuren daar niet alle belangrijke zaken die te maken hebben met die bevrijdende God en het volk, op ‘de derde dag’. Op de derde dag speelt het verhaal van de binding van Izaäk (Genesis 22), op de derde dag ontvangt Mozes de tien woorden (Exodus 19), op de derde dag steekt het volk de Jordaan over naar het beloofde land (Jozua 1 en 9). Enzovoort, enzovoort. De derde dag is de dag van nieuw inzicht, nieuw begin, ommekeer ten leven. Toekomst open-

baart zich. Zal dan toch alles goedkomen? ‘Op de derde dag geschiedt er een bruiloft’

(Joh 2,1). De bruiloft is vanouds het bijbelse beeld van verbinding tussen God en Israël, een verbond dat gebouwd is op de ‘afspraken’ zoals in de Thora opgeschreven: een weg van nieuw begin, een toekomst van recht en vrede in een samenleving die humaan is en solidair. Maar hoe staat het met dat verbond tussen het volk en hun God? De meesten zijn de ‘afspraken’ vergeten. De tempel-elite collaboreert met de Romeinse bezetter, recht is onrecht geworden, god en gebod zijn naar de achtergrond verdreven. Er is geen geur, geen kraak of smaak meer aan. Het beste is er af, de wijn is op. Wat ooit als veelbelovend project begon is verwaterd, de toekomst die gloorde is verspeeld, de oude orde heeft de macht gegrepen, sterker nog: de leiders van de nieuwe orde zijn toegetreden tot de heersende wereldorde. En dat wordt het sterkst gevoeld in de buitengebieden. In de machtscentra, ach daar draait het allemaal wel door en weten mensen hun weg wel te vinden. Maar in de periferie, daar voelt men zich in de steek gelaten, daar wordt aan den lijve ervaren dat afspraken en beloftes niet meer na worden gekomen. De macht gaat voort, maar het gaswinningsgebied blijft achter. De macht vertrekt en het Afghaanse volk blijft achter. Kana in Galilea! Vergeten, niet gekend, en als in het nieuws dan negatief, stelletje heidenen! Een mooi symbool voor alle vergetelheid zijn de

zes stenen waterkruiken. Die staan daar niet zo maar, die werden gebruikt voor het reinigingsritueel. Wie nieuw begin wil maken, moet gereinigd worden, steeds opnieuw het oude afleggen en bewust kiezen voor Thora: recht en humaniteit. Maar kennelijk zijn ze leeg, er zit geen water in. Het zijn lege kruiken geworden. Ze zijn slechts een herinnering aan de afspraken tussen God en mens, een museumstuk. Versiering, zoals boeddhabeeldjes in tuincentra: ze staan zo leuk, heel decoratief. Jezus laat de kruiken opnieuw vullen met water. Niet een beetje water, nee vol tot aan de rand. Het is immers geen kwestie van een beetje van de gevestigde wereldorde en een beetje Thora. Veel onrecht en om dat een beetje te compenseren doen we er een scheutje humaniteit bij. ‘God, overvloeiend van vriendschap en liefde. (Exodus). De afspraak met die God is dat wij recht doen en humaan zijn, gerechtigheid als dauw uit de hemel laten neerdalen over onze gewonde en beschadigde aarde en al wat er op leeft of probeert te overleven.

In dat proces speelt ‘de vrouw’ – eerder Jezus’ moeder genoemd – een belangrijke bemiddelde rol. Zoals in het begin van het evangelie van Lukas, Elisabeth en Maria beeld zijn van het oude Israël dat naar iets nieuws verlangt dat toekomst verwacht. Zo is Maria hier bij Johannes de verbinding tussen Israël en de messiaanse gemeenschap in de tijd van Johannes zelf. Zij is de persoon die beiden bij elkaar wil houden, want dat

spanningsveld tekent het hele Johannes-evangelie: het uit elkaar groeien van het Rabbijnse Jodendom en de messiaanse ekklesia vanaf begin 2e eeuw. ‘Vrouw, betekent dat iets tussen mij en u?’

(Johannes 2,4), is dan ook geen brutaliteit van zoon richting moeder, maar een zeer reële vraag van Jezus naar wat hij aan moet met een jodendom dat de messiaanse beweging wil uitbannen. Die vraag legt Johannes hier in de mond van Jezus, met een citaat uit het boek Koningen (1Koningen 17,18). Tegelijk weet Johannes dat Jezus daar alles mee moet, en hij dus ook. De messiaanse beweging is gebouwd op de Thora en kun je daar niet van losweken. Je moet er aan vasthouden en haar vernieuwen tegelijkertijd. Maar nog is het niet zo ver, ‘mijn uur is nog niet gekomen’ (Johannes 2,4) dat deze levensweg van Jezus zich ten volle kan openbaren.

‘Dit is het begin, dat Jezus maakt met de tekenen, te Kana in Galilea’ (Johannes 2, 11). Dit is het begin.... Letterlijk vertaald staat er: in beginsel, principe. Zoals er ook staat aan het begin van het scheppingsverhaal ‘In beginsel schiep God’ en zoals er ook in de opening van Johannes staat ‘In beginsel was er Woord’. Het gaat hier dus om een fundamenteel, principieel teken dat Jezus stelt. Het is geen particulier verhaal over een particulier feestje, waarin particuliere belangen de hoofdrol spelen. Zoals dat ook niet zo zou moeten zijn aan de onderhandelingstafel in

Den Haag. Het is een fundamenteel verhaal waarin de toekomst van mens en wereld aan de orde is. Waarin de relatie tussen volk en de bevrijdende God op scherp staat, waarin het bruiloftskleed allang niet meer beschermend en smetteloos wit is, maar besmeurd en gescheurd door de dagelijkse realiteit. En waarin 'alles komt goed' van een groot vraagteken kan worden voorzien. 'De messiaanse bruiloft kan alleen gered worden met het reinigingswater van de

Judeeërs' (Egbert Rooze - De Messias en de macht van Rome, pg. 64), lijkt Johannes te willen zeggen. Oftewel: er is een onlosmakelijke verbinding tussen Tenach en Evangelie. Het bevrijdingsverhaal van Jezus wortelt in dat verhaal van bevrijding in de Tenach. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Zeg Amen, dat het zo moge zijn.

Ekklesia Breda, 5 september 2021

Zomerviering Grote Kerk

'Bekleed je met de nieuwe mens'

Thema: Alles komt goed

Johannes 2,1-11

Genade

Een woord van het schoolplein

*Lachend geroepen door de
onderliggende partij ...*

Een woord van vaders

In oude gebeden na het eten

*Het irriteerde me altijd een beetje
als kind,*

Te onderdanig misschien

Het dook opeens weer op

*En ik vond het nu wel passend, het
verwees naar dankbaarheid*

*Voor alles wat mij onlangs ten deel
viel*

Inzichten, vrede, liefde ...

Uit genade ... om niet

En toen dacht ik aan daar, waar

Nu de hel heerst

En kon alleen maar prevelen:

Genade genade

Lineke van der Weij

'leden van de Kunstcommissie stellen zich voor'

Mieke Bakker

Sinds een jaar of zes bezoek ik de vieringen in de Hooglandse Kerk regelmatig. Eind vorig jaar heb ik me aangesloten bij de Kunstcommissie en was ik betrokken bij de voorbereidingen van de kerstviering. Ik ben portretschilder, geïnspireerd en gemotiveerd door de schoonheid van mensen en de wisselwerking tussen hen.

In de toekomst hoop ik een steentje bij te kunnen dragen aan de verbindende factor die de Kunstcommissie in de Ekklesia uitdraagt.

Jan Halin

Verhalen verbeelden. Ik reis door de tijd en reageer beeldend op waar ik door word geraakt, maar het kan ook zijn dat in de verbeelding ik mij bewust wordt van mijn verhaal. Mijn beelden zijn merkmstenen van mijn levenspad. Poëzie en beeld

grijpen in elkaar: soms verwoordt een gedicht een merkmsteen van mijn leven en dat verbeeld ik vervolgens. Of ik schrijf een gedicht, een haiku bij het beeld. Ik werk in diverse soorten steen, in hout, in metaal en in keramiek.

Lied om vrede

*De wereld houdt haar adem in
oorlog is weer geboden.
Een taal van wapens en gewin
mensen die mensen doden.
In hoop en vrees een lange stoet
voortvluchtig, opgejaagden
zij die hun leven wagen.*

*Kom Geest van liefde en van moed
open het hart van diegenen
voor wie geen leven er toe doet,
die liefde doet verstenen.
Laat jouw Woord in hen binnen gaan
dat toch tot bloei mogen komen
steden van eeuwige vrede.*

*Dat wij niet lopen in de ban
van steeds weer oorlogswerken.
Maar dromen blijven dat het kan
eind aan het recht van de sterken.
Jouw droom die ooit wordt
waargemaakt
geluk groeit op de aarde
niemand die vlucht voor een wapen.*

2 maart 2022

Om vrede en vredeskracht in
Oekraïne en Rusland

tekst Franck Ploum; melodie "Verdoofd en schamper"

Liedboek 924 VL204/205 - Gvt. 535

Vervolg Kunstcommissie:

Wim Kuin

In maart 2018 had ik een 'briefwisseling' met Rob van den Boom. Wij bezorgden bij elkaar 'kunstwerkjes' in enveloppen die we iedere keer hergebruiken. Het bovenstaande werkje stuurde ik hem.

Later hebben we alle werkjes nog geëxposeerd. Bij het opruimen van de expositie heb ik mijn eigen werkjes mee terug genomen, uiteraard in overleg. Ik moet er deze dagen steeds aan denken. Vooral de zin "Is klimaat dan toch niet een beter onderwerp".

Het vredig praten over gespreksonderwerpen is vervangen door de angst voor een nucleaire oorlog.

Rob werkte deze week lekker in zijn nieuwe tuin in Deventer en wij schrijven een stukje voor de digitale Hooglandse Nieuwe.

Wat wil ik nog met de kunstcommissie in de Ekklesia?

Op ons atelier is er een spijker geslagen in het boek "Vijftig Jaar Ekklesia" hier wil ik 'kunst' van maken.

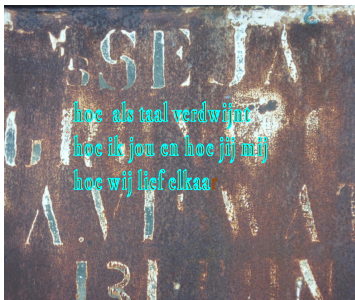
Dus mail ik Rob met een idee hierover. Dan blijven we hangen bij de oorlog die we niet begrijpen.

We mailen wat, ik slaap slecht en ik schrijf deze tekst. Machteloos, wat wil ik, kan ik, moet ik

Desirée van Keulen

Ik ben meer dan mijn halve leven betrokken bij de Ekklesia. Begin dit jaar heb ik me aangesloten bij de Kunstcommissie, waar ik o.a. de vertelkunst inbreng. Daarnaast schrijf ik haiku en fotografeer ik. Producten maken voor mensen met dementie zijn een ambachtelijke vorm van creativiteit. Creatief bezig zijn geeft me een gevoel van vrijheid en geeft me een kans wat ik waardevol vind, tot uitdrukking te brengen. En... spelen is leuk.

De volgende

Hooglandse Nieuwe

zal verschijnen op

zondag 19

juni 2022

Het thema van dat
nummer zal zijn

troost

U wordt uitgenodigd om
een bijdrage in te sturen,
een stuk van maximaal 600
woorden.

De kopijdatum voor het
juni-nummer zal zijn

zondag 5 juni 2022

Feddema actueel

Apart of toch maar liever samen?

Hans Feddema

‘Gelijkhebberig’ redeneren, polarisatie en soms ook complotwanen zie ik in de samenleving, alsof het in een democratie bij noodmaatregelen juist ook niet om het verantwoordelijk voor elkaar willen zijn gaat. Ik sta naar aanleiding van de dood van F.W. de Klerk in november en van Desmond Tutu in december 2021 stil bij Zuid-Afrika in de tijd dat het in het nieuws was door zijn apartheidsbeleid. Het was mijn eerste onderzoeksland als antropoloog. Begin dertig was ik, toen ik enige tijd in een tribale samenleving leefde, namelijk die van de Tswana in West-Transvaal; later ook in Botswana waar de meeste Tswana wonen. Het stamhoofd van Transvaal-Tswana zei bij mijn eerste bezoek aan hem, niet blij te zijn met de ‘apartheid’, maar dat de regels daarvan wel van kracht waren, dus ook bij mijn participerende observatie in de stam. In Pretoria trouwens ook, waar ik een kamer had om wat uit te rusten en tegelijk ook een beeld kreeg van de apartheid. Die was zowel een beleid als een ideologie, bedacht en uitgewerkt door de Nationale Partij, ooit opgericht door de deels uit Nederland afkomstige ‘Afrikaners’. Die partij was formeel seculier, maar omdat bijna alle leden belijdend lid waren van de Nederduits Gereformeerde kerk, speelde religie ook een rol in dit beleid. Dat die kerk ds. Beyers Naudé zijn predikantenstatus ontnam toen hij zich openlijk uitsprak tegen apartheid als voor hem in strijd met het Evangelie, spreekt boekdelen. Het apartheidsdenken werd gerechtvaardigd door te zeggen dat iedereen toch trots moest zijn op zijn natie en ras. Ik hoorde premier Verwoerd eens in een meeting in Pretoria zeggen: ‘Die Weste het hulle rasetrots verloor, maar ons Suid-Afrika sal die Weste hulle rasetrots weer teruggee’. Bekeringsdrang

dus ook nog. De blanke Afrikaners waren inderdaad trots op hun natie, zich maar net bevrijd hebbend van het juk van de Engels-sprekenden in hun land. Maar in hun rastrots speelde bewust of onbewust toch een huidskleur-vooroordeel mee. Iets waar wij hier ook nog wel eens last van hebben. Ik kom nog wel eens wat boosheid tegen op ex-Surinamers, dat die ons het kinderfeest van Sinterklaas en Piet hebben willen afpakken, ha ha. Apartheid was echter meer dan het hebben van wat vooroordelen, het was staatsracisme, ja echt officieel beleid om rassen gescheiden te houden en de ‘gekleurden’ hun democratische rechten te onthouden in het land dat werd beschouwd als het bevochten bezit van de blanke Afrikanennatie. Ook De Klerk was lang in de ban van deze apartheidsideologie. Anders had hij het nooit geschopt tot premier. Internationaal was Zuid-Afrika door zijn beleid een zorgenkind. Ik kwam in Gaborone, de hoofdstad van Botswana, nogal wat VN-functionarissen tegen, al was het maar alleen vanwege de vluchtelingen uit Zuid-Afrika aldaar. Dat De Klerk op een gegeven moment door de knieën ging en de apartheid afschafte heeft hier ook wel mee te maken, maar zeker ook met feit dat dat hij tot inkeer kwam en vond dat hij Mandela moest vrij laten en hem aanbood zijn vice-premier te worden. Dat premier De Klerk het gedurfd heeft de apartheid geheel af te schaffen, pleit voor hem en is een les voor ons te kiezen voor de liefde voor de medemens in plaats van hem te verwerpen. En ook een les dat apartheid absoluut niet werkt in een geglobaliseerde wereld, nog los van het feit dat het onrechtvaardig is en racistisch.

Het favoriete gedicht van ...

Charlotte Moor (en van broeder Frans)

In 1985 tufte ik met de Franciscaanse wijkverpleegkundige broeder Frans in zijn lelijke eendje door de buitenwijken van Schiedam tijdens een stage voor de HBO-V. Tussen de bezoeken aan de Schiedammers door (waarbij ik altijd het gevoel had dat ik hen kende, omdat ik in die stad ben opgegroeid) voerden wij geanimeerde gesprekken over gedichten, muziek en wat in het leven zoal belangrijk was. Hij leerde mij Hans Andreus kennen, ik nam cassettebandjes voor hem op met muziek, die voor hem nieuw was.

Dit was zijn favoriete gedicht; broeder Frans was met regelmaat somber en herkende in dit gedicht, van 'licht aanbiddend' Hans Andreus, zijn gevoel van een zwijgende hemel in de nacht. Hij kende het uit zijn hoofd, prachtig de cadans en melodie van de regels volgend. Ik moet altijd aan hem denken als er van die zachte motregen valt.

's Nachts – Hans Andreus

*De regen van noem mij desnoods geen regen
wordt door geen oor wordt door de huid gehoord.
Booglamplicht geeft waarom daarom zijn zegen;
de hemel zwijgt en zwijgt van enzovoort.*

*En niemand komt niemand dan niemand tegen.
En iemand zegt ik ben een iemandswoord.
En iemand zegt ik ben maar ben verzwegen.
De hemel zwijgt en zwijgt want enzovoort.*

*En wij wijzelf gaan wonderlijke wegen:
wij varen om de tropen van de noord
figuurlijk zelfs met ons figuur verlegen.*

*En staan op straat en lopen toch weer door 't
noem mij desnoods noem mij desnoods dan regen.
De hemel zwijgt en zwijgt en enzovoort.*